

A Vida-gyűjteményről

Vida Jenő szegény zsidó családból származott, azonban kemény, egész életen át tartó munkával tekintélyes vagyont tett szert, így megengedhette magának, hogy az akkori nagytőkések szenvedélyének, a műgyűjtésnek maga is hódoljon.

A negyvenes évekre már hatalmas vagyonnal rendelkező Vida egy Munkácsy- emlékkiállításra 1944-ben kölcsönadta négy festményét a Szépművészeti Múzeumnak. A kölcsönadott képek között szerepelt a Vágtató szekér (Poros úton 1874), a Két család (1877), A baba látogatói (1879) és a Kompozíciós vázlat a "Krisztus Pilátus előtt" (1881-1882).

A tárlat egy nappal az előtt ért véget, hogy Budapestre bevonultak a német csapatok. A zsidók elleni egyre fokozódó üldözés miatt Vida Jenő arra kérte az intézményt, hogy a képek a múzeum letéti őrzésében maradhassanak. Nem sokkal ezután a műgyűjtőt Auswitzba hurcolták, ahol életét vesztette.

A festmények több más műtárgyhoz hasonlóan ládába csomagolva előbb a Magyar Vöröskereszt védelme alatt álló Pannonhalmi Apátságba, majd a szentgotthárdi cisztercita apátságba kerültek. A festmények a 40-es évek végén kerültek vissza a Szépművészeti Múzeumba. A gyűjtemény darabjai a Magyar Nemzeti Galéria 1957-es megalakulásakor a képtárhoz kerültek át, s a műveket később sem államosították. Ezután a Munkácsy-képeket a Kulturális Örökségvédelmi Hivatal védetté nyilvánította, így azokat nem lehetett kivinni Magyarországról.

Bár először már 1946-ban keresték a műkincseket, az akkori rendszer esélyt sem adott az örökösöknek tulajdonuk visszaszerzésére. A rendszerváltozás után néhány évvel azonban újra benyújtották igényüket a négy Munkácsy-képre, és kérték a kulturális minisztériumot, hogy vizsgálják ki a festmények eredetét.

A Kincstári Vagyoni Igazgatóság (KVI) ekkor kezdett vizsgálódásba. Az egyik potenciális problémát az jelentette, hogy az örökösök 1945 után hagyták el az országot, így felmerült a lehetősége, hogy megfosztották őket magyar állampolgárságuktól. 2002-ben azonban azt állapította meg a KVI, meg, hogy az örökösök követelése jogos, az állam nem rendelkezik tulajdonjoggal a kincsek felett. Ennek folyamán Görgey Gábor, a Medgyessy-kormány kulturális minisztere így 2002-ben a Dél-Amerikában élő Vida-örökösök részére négy képet adott át az 59 darabból álló gyűjteményből.

Az történet azonban nem ért itt véget. egy évvel a képek kiadása után az Állami Számvevőszék a Nemzeti Kulturális Örökség Minisztériumát vizsgálva újra felülvizsgálta a Vida-képet kiadásának ügyét, és minimum megkérdőjelezhetőnek nyilvánították Görgey döntését. Az ÁSZ állásfoglalása után nem sokkal az igazságügyi és a kulturális tárca, valamint a miniszterelnöki kabinet képviselője és az Magyar Nemzeti Galéria főigazgatója közös levelükben kiálltak a döntés jogszerű volta mellett. Ezzel együtt a történetek után rövidesen Görgey Gábor távozott pozíciójáról.